

Woordvoering Voorjaarsnota PRO21 / 01-06-2021

PRO21 heeft de voorjaarsnota allereerst afgezet tegen de twee belangrijkste waarden om te zorgen voor een gezonde toekomst. Dat zijn duurzaamheid en inclusie. Wordt het geld in de gemeente Nijkerk zó ingezet dat onze huidige én toekomstige generatie volop kansen hebben en houden.

Een gemeente heeft veel taken. Voor inwoners is niet altijd helder welke dat zijn. Ook is niet altijd helder hoeveel iets kost en waarvoor we dus geld nodig hebben. Het zou mooi zijn, als onze ambtenaren dat zó opschrijven, dat iedereen het begrijpt. Om je ergens betrokken bij te voelen, moet je allereerst begrijpen waar het over gaat. En PRO21 wil graag dat onze inwoners zich betrokken kunnen voelen bij het wel en wee in onze gemeente. Daarom willen wij nogmaals de oproep doen om in toegankelijke taal te investeren.

Aan de ene kant begrijpt PRO21 de keuze van het college om in het laatste jaar van de collegeperiode geen grote besluiten meer te nemen. Aan de andere kant gaat daardoor ook een jaar verloren om de begroting structureel beter sluitend te krijgen. Met als gevolg een tekort voor 2022 van bijna 4.5 miljoen. Daardoor moeten we wederom een greep in onze reserve doen. En zo'n greep in de reserve is natuurlijk ook een grote beslissing. Het nieuwe college heeft daarmee minder mogelijkheden om duurzaam en toekomstgericht te investeren in onze samenleving.

Nu worden in de Voorsjaarnota vooral re-actieve voorstellen gedaan. PRO21 vraagt zich af of er naast die voorstellen ook mogelijkheden zijn om proactief aanvullende voorstellen te doen. Bij de begrotingsbehandeling in november hoopt PRO21 dat in de begroting terug te zien: met een kleinere en het liefst natuurlijk geen greep in de reserve.

We kunnen daarvoor kritisch kijken naar de ambities in het uitvoeringsprogramma. Door het maken van keuzes kunnen we als raad verdere focus aanbrengen. PRO21 kan zich namelijk voorstellen dat het niet realistisch is om alle benoemde ambities te realiseren. Er zijn namelijk veel extra werkzaamheden gedaan in verband met Corona. Mogelijk kan het deze week aan de gemeenteraad toegestuurde concernplan daar input voor leveren.

Mijlpalenplan

PRO21 wil graag zicht houden. Vertaalt het geld, dat we aan de organisatie besteden, zich in een grotere tevredenheid van onze inwoners? Vertaalt het zich ook naar meer transparantie naar onze inwoners en naar ons, als raad? Die transparantie hebben we als raad nodig om onze kaderstellende en controlerende rol goed te kunnen vormgeven. In het hoofdstuk over het Mijlpalenplan worden wel thema's benoemd die voor raad en samenleving van belang zijn. Helaas blijft het weinig concreet. Niet duidelijk is wat de investering in de organisatie concreet oplevert voor raad en samenleving. Kan de wethouder daar iets meer over zeggen? Kan zij ook aangeven wanneer raad en samenleving hier echt iets van gaan merken?

PRO21 wil dat de gemeente samen met onze inwoners plannen maakt. Zeker wanneer zij door die plannen direct geraakt worden. We willen daarom graag een signaal afgeven. Laten we niet vergeten de inwoners te betrekken, terwijl we de interne organisatie verbeteren.

Voorzitter, we praten al vele jaren over de ambtelijke organisatie en over alles wat niet goed gaat. PRO21 kan zich heel goed voorstellen dat dat voor ambtenaren weinig motiverend werkt. We weten dat er ook veel goed gaat. Daarom stellen wij voor dat we bij een volgende bespreking van dit onderwerp daar ook een aantal voorbeelden van krijgen. Op die manier leggen we niet meer alleen de focus op wat beter kan,

maar zien we als raad ook de positieve dingen die in de organisatie gebeuren. Die we vast willen houden of zelfs doorvoeren daar waar het voor positieve impact kan zorgen.

Transformatie Sociaal Domein

We zijn nog niet halverwege het jaar en van de 1,1 miljoen is 0.5 miljoen gerealiseerd. Dat is positief! Alleen wat blijkt: het laaghangend fruit is daarmee geplukt. Om de resterende opgave van 0.6 miljoen te behalen moet er nog veel gebeuren. PRO21 vindt dat het college hier op moet focussen. De raad heeft niet voor niets het Transformatieplan vastgesteld. De bedoeling daarvan was om die transformatie ook te realiseren. Het college heeft nu al vraagtekens bij de realisatie. Naar aanleiding daarvan heeft PRO21 een aantal vragen:

- Hoe groot is het risico dat de bezuiniging van dit jaar niet wordt gehaald?
- Om welk bedrag gaat het daarbij?
- Wat betekent dat dan voor de begroting?
- Wordt de raad daarover tussentijds geïnformeerd?

PRO21 ziet ook hier graag een meer proactieve houding. Wachten met rapporteren tot de Voorjaarsnota waaruit blijkt dat niet helemaal volgens plan verloopt, is wat ons betreft niet de manier. Daarom tot slot: Wat gaat het college doen om te zorgen dat de risico's niet uitkomen? En wat gaat zij doen om de opgave volledig te realiseren?

Het college geeft aan focus te willen aanbrengen op de geprioriteerde projecten. In de opsomming daarbij mist PRO21 de preventiehypothese: investeren in preventie, om duurdere zorg in de toekomst te voorkomen. Denk bijvoorbeeld aan Welzijn op Recept. PRO21 ziet hier kansen. Kansen in de verbinding met het maatschappelijk middenveld. Kansen in het voorkomen van structureel hogere kosten op de langere termijn. Dit onderwerp verdient wat PRO21 betreft dan óók de focus van het college.

Daarnaast zien we dat de kosten in het Sociaal Domein toch weer oplopen, met name in de WMO. Het college heeft ons daarover geïnformeerd via een raadsinformatiebrief. Die brief toont aan dat er nog veel werk aan de winkel is om meer aan het stuur te zitten. Mocht de wethouder al extra informatie hebben over vervolgstappen, dan hoort PRO21 dat graag.

Programma Ruimtelijke en Maatschappelijke Investeringen

Vanuit financieel oogpunt begrijpt PRO21 de keuze om aan de slag te gaan met de Stoutenburgerlaan in plaats van met de Hoefslag. Daarbij vraagt PRO21 zich wel af of dit geen risico's oplevert voor verkeersveiligheid.

We hebben het PRMI in november 2020 vastgesteld. Tijdens de bespreking van de Jaarstukken heeft PRO21 een opmerking gemaakt die een relatie heeft met het PRMI. We zien graag dat incidentele investeringen tot lagere structurele kosten leiden. Laten we voordat de reserves op zijn, ook kijken of we ze kunnen inzetten om verdere overschrijdingen te voorkomen. Repareer het dak, voordat we iedere keer geld moeten uitgeven aan nieuwe vloerbedekking! En nee, op dit moment hebben wij daar geen concrete voorstellen voor. Maar als onze inwoners door te investeren in zonnepanelen. Waarbij ze eerst kosten maken, met als resultaat structureel lagere energiekosten en als bonus een bijdrage aan een duurzame toekomst. Dan moeten wij als gemeente toch ook investeringen kunnen bedenken waarmee we voor structureel lagere kosten zorgen?

Omgevingswet

PRO21 vindt het zorgelijk dat deze wet elke keer wordt uitgesteld. Gemeenten worden daardoor met extra kosten opgezadeld. Wij hopen dat de Rijksoverheid zich hiervan bewust is. De eerdere ervaring met de decentralisatie in het Sociaal Domein maakt dat wij daar niet gerust op zijn.

De opgave die met de nieuwe Omgevingswet op ons afkomt is groter dan alleen een ruimtelijke wetswijziging. Het gaat ook om de verandering van de werkwijze, de cultuur en de participatie. PRO21 gaat ervan uit dat aandacht daarvoor onderdeel is van het professionaliseringstraject in het Mijlpalenplan.

Dekkingsrichting

Veel van onze inwoners en ondernemers verkeren in onzekerheid. De gezondheids crisis als gevolg van Corona lijkt onder controle. We weten niet welke gevolgen er economisch nog zullen volgen. PRO21 begrijpt daarom heel goed dat het onwenselijk is om onze inwoners en ondernemers extra te belasten. Wel moeten we beseffen dat als we bezuinigen op het voorzieningenniveau, we eigenlijk individuele lasten verhogen. Voor hetzelfde OZB tarief kunnen we minder voorzieningen aanbieden of minder diensten leveren. Zaken die wij nu samen betalen, komen straks op de schouders van enkelen terecht. En dan is het belangrijk om goed te kijken of dat ook de schouders zijn die die lasten kunnen dragen. PRO21 vindt dat we daar kritisch naar moeten kijken. Niemand mag tussen wal en schip vallen. Hopelijk zijn daar voorstellen voor mogelijk: door het maken van pro-actieve keuzes en het aanbrengen van focus. Zo niet, dan doet PRO21 liever een beroep op het solidariteitsprincipe.

Goed nieuws uit Den Haag. Ik heb het dan niet over de broekzak vestzakachtige meicirculaire. Ik heb het over de uitkomst van de arbitragezaak. Daarmee krijgen we in 2022 2.9 miljoen voor jeugd. Voordat we onszelf rijk rekenen en achterover gaan leunen: kan de wethouder aangeven of er vanuit het Rijk nog voorwaarden aan dat geld gekoppeld zijn?

Overweging en oproep

"Ga je mee naar Keti Koti?", die vraag kreeg ik jaren geleden. De blanco blik in mijn ogen maakte aan mijn collega duidelijk dat ik geen idee had waar hij het over had. Wat bleek: op een steenworp afstand van mijn werkplek was het jaarlijks feest. Daar werd de afschaffing van de slavernij in Suriname en op de Antillen herdacht en gevierd. Als nieuwsgierig provinciaaltje ging ik natuurlijk graag mee. Om te genieten van heerlijke roti en schafijs en om de feestelijkheden te ervaren. Terwijl ik daar was besepte ik hoe belangrijk deze dag was voor de Surinaamse en Antilliaanse gemeenschap. En ik besepte dat ik daar tijdens mijn geschiedenislessen eigenlijk weinig over had gehoord. Dat, terwijl ik toch best goed had opgelet.

Het leerde me dat geschiedenis belangrijk is. Het maakt je bewust. Als je de geschiedenis niet kent, kunnen er misverstanden ontstaan. Vaak onbewust. Inclusie gaat natuurlijk over meer dan je culturele achtergrond. Toch is er, om inclusie te bereiken, nog veel te leren van de verschillende culturen die Nederland rijk is. En is er nog veel te doen om elkaar goed te begrijpen. Die inspanning is nodig. We leven in een democratie. Daar beslist de meerderheid. Maar in een goed functionerende democratie, weet ook een minderheid zich gehoord.

Wat heeft dat met de Voorjaarsnota te maken? Vandaag is het Keti Koti. PRO21 is zich bewust dat er meer is dan het praten over gemeentelijke budgetten. Waar willen we met onze gemeente naartoe? Voor PRO21 gaat het om samenleven. Om het werken aan een fijne samenleving. Voor onze generatie en voor toekomstige generaties. Inclusie is daarbij voor PRO21 een belangrijke waarde. Daar is aandacht voor nodig en waardering. Een waardering die niet altijd in geld is uit te drukken. Op deze dag doen we daarom een oproep. Laten we waarden die niet in geld zijn uit te drukken, ook nadrukkelijk een plaats geven in de begroting.

Tot slot

Voorzitter, regeren is vooruitzien en stilstand is achteruitgang. Daarom ziet PRO21 bij de begroting graag proactieve voorstellen. Opties om te voorkomen dat we een grote greep in de reserve moeten doen. PRO21 ziet daarvoor kansen: door kritisch te kijken naar de ambities, door het maken van keuzes en het aanbrengen van focus. Dat helpt om gericht te kunnen werken aan en te investeren in een duurzame, inclusieve nog mooiere en betere gemeente Nijkerk. PRO21 wil dat we dit samen doen. Mét onze inwoners, ondernemers, verenigingen en instellingen in Nijkerk, Hoevelaken en Nijkerkerveen.